

За стихосбирката, наречена „Лисабон“

Първо прочетох стихосбирката в електронен вариант и си помислих, че последното стихотворение в нея, „Гаганица“, я разчитам като: „завръщащият се Одисей“ от имагинерните му пътешествия (с една дума, опрях се о нещо познато). После, когато видях фотографите от селото, пришито като огледало на стихосбирката, наречена „Лисабон“, а в същото време Пламен беше заръчал да звучи фадо-музика по време на премиерата, разбрах, че книгата едва тогава заживя истинския си свой живот. Нагледното и звуковото сякаш се сблъскаха и някак излезе визията Гаганица през звуците на Лисабон, а Лисабон през визията на Гаганица. А текстът? – той пътува, образно казано, към Лисабоните и Гаганиците ни, към Индите и Америките ни, към краищата на световите ни, към откъснатостта ни; назад пътува, до мисленето, която ни формира – до 60-те, и напред пътува – до козато... Той, текстът, е този, който завързва на моряшки възел (а и обратното може да се каже) границите, той е „морякът“, който на която и точка да е, пътува. И тогава разбираш заснетата страница с отлепената снимка, включена между по-реалистичните фотографии (акцентирана обаче и върху корицата отзад) – като място за всички останали фотографии, за които няма място, или като присъствието на празното в японското празно пространство. Ако наблюдаваш просто четирите безформени петна, неволно начертаваш една митична четириъгълна картина на света, чийто невидим вписан кръг е работата на поета.

Няма съмнение, че когато човекът на Балканите разпери ръцете си, те винаги сочат изток и запад. Допускам, (даже мога да се аргументирам), че

скандинавците винаги сочат север и юг. Но без да се забърква в балканизмите, Пламен Антоф измества отправната точка малко по-на запад и юг – Лисабон. Той вече поетически е „бивал“ в най-западната точка на европейския материк – Кабо да Рока, „изповръщан“ е Европа, откривал е „Америките ни“. Сега трябва само да затвори кръга, защото от „Америките ни“ космогония не става, но от „Индите ни“ – да. За изчерпателен отговор питайте Едвин Сугарев. Защо Пламен все пак издава стихосбирката „Лисабон“ отделно от „Америките ни“, въпреки че стиховете са писани паралелно, както ни обяснява в бележката на края. По моему, за да напише отсъстващото си присъствие в имагинерните си градове; за да ни покаже как ги „опустява“, как неслучващо се случва човекът в града, как се влиза и излиза от нечии други движения в това откъпкано „азорно“ пространство. Ала не е ли и поезията влизане и излизане в нечии чужди думи, докато в собствените някой друг пребивава? Метанивото на стихосбирката неслучайно е оповестено в заглавието: „Лисабон или Краят на поезията“. Именно езикът превръща географското пространство в имагинерно. Ако в „Америките ни“ думите „конквистадорствам“, но и там се стига до разочарованието от самотата, която произвежда нарцистичният ни език, тук сякаш се набляга повече на „отвъдсмислието“ и направо се търси самотата, „която никога не е достатъчна“. Как? – чрез учене от „поведението“ на звуците: отделянето им от предметите и тялото (текстът в мотото) дава идеята за отделянето им и от физичността на думата. А самите думи се успокояват, от тях не се иска да „агресират“ смисли – след като

пребиваването в самия град „не може никога да се превърне в дума“. Човекът-Лисабон (както можем да именуваме Аза, с когото се срещаме тук) също не може да се саморазкаже. Човекът-Лисабон само може отсъстващо да пребивава, подчертавам го това, в значения без думи. Сякаш паралелно с препълнения предметен свят, Пламен обявява и препълнеността му със знаци. Значенията може да се „чуят“ единствено в „тишината на думите“ – затова и ми изглежда по-тиха тая стихосбирка и по-истинска. Въпросът за края на поезията май не ми е достатъчно убедителен. Ще си послужи с аргумента на поета: „Както онова, което убива в нас, не е убитото“, за да допусна: както това, което убива поезията, не е убитата поезия. Или въпросът по-скоро е: краят на „коя“ поезия оповестява Пламен Антоф днес?

СВЕТАНА СТОЙЧЕВА

Пламен Антоф, „Лисабон“, ИК „Жанет - 45“, Пл., 2007